

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea
articolului 19 al Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul
 judecătorului

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Proiectul Legii **pentru modificarea articolului 19 al Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului** a fost elaborat de către Ministerul Justiției în vederea executării Hotărîrii Curții Constituționale nr. 26 din 11 noiembrie 2014 pentru controlul constituționalității unor prevederi legale referitoare la imunitatea judecătorului (2) .

Temei pentru inițierea procesului de elaborare a proiectului de lege menționat a servit declararea neconstituționalității alineatelor (5¹), (5²) și (5³) din art. 19 al Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în redacția Legii nr. 177 din 25 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Drept urmare, proiectul are ca scop înlăturarea deficiențelor apărute urmare a adoptării Legii nr. 177 din 25 iulie 2014.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

I. Modificarea alineatului (5) și abrogarea alineatului (5¹)

Cu referire la alineatul (5), este absolut necesară amendarea acestuia prin introducerea prevederii în ceea ce privește acțiunile procesuale în privința judecătorului, or, după cum a subliniat Curtea Constituțională în Hotărîrea sa din 11 noiembrie 2014, acesta poate fi supus tuturor acțiunilor procesuale, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, doar după emiterea de către Procurorul General a ordonanței de pornire a urmăririi penale, cu respectarea garanțiilor instituite de normele constituționale și actele internaționale.

Astfel, este conturată stricta necesitate de instituire prin lege a unor garanții procesuale în cazul acțiunilor de reținere, aducere silită sau percheziționare a judecătorului.

II. Abrogarea alineatelor (5²) și (5³) și completarea cu alineatele (6) și (7)

Prin Hotărârea nr. 26 din 11 noiembrie 2014 Curtea Constituțională a declarat neconstituționale prevederile art. 19 alin. (5²) și (5³) din Legea cu privire la statutul judecătorului, în redacția Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 177 din 25 iulie 2014.

Potrivit art. 19 alin. (5²) din Legea menționată, prin derogare de la prevederile Codului contravențional al Republicii Moldova în partea ce vizează examinarea cauzelor contravenționale de către agentul constator, în cazul în care judecătorul refuză să semneze procesul-verbal cu privire la contravenție sau dacă acesta solicită expres, prin mențiune în procesul-verbal cu privire la contravenție, examinarea cauzei de către instanța de judecată, dosarul contravențional se transmite pentru examinare și soluționare a cauzei instanței de judecată de la locul unde a fost săvârșită fapta. Alineatul (5³) stabilește că judecătorul reținut, în cazul în care este bănuit că a săvârșit o contravenție, urmează a fi eliberat imediat după identificare și întocmirea procesului-verbal de către agentul constator, cu informarea

Consiliului Superior al Magistraturii despre faptul reținerii.

Curtea a menționat că este incontestabil faptul că judecătorii sunt responsabili de săvârșirea faptelor contravenționale. Totodată, în vederea asigurării independenței judecătorilor, este necesară garanția examinării faptelor contravenționale și aplicării sancțiunilor contravenționale față de aceștia de către instanțele de judecată.

De asemenea, Curtea a subliniat că implicarea Consiliului Superior al Magistraturii în procedurile contravenționale față de judecători și anume, acordul acestuia pentru ca judecătorul să fie supus sancțiunilor contravenționale de către instanța de judecată, ar putea genera și răspunderea disciplinară a judecătorilor, fapt ce va contribui la realizarea principiului responsabilizării acestora.

Totodată, Curtea a constatat că, deși noul alineat (5³) reia prevederile abrogate și stabilește că judecătorul reținut, în cazul în care este bănuit că a săvârșit o contravenție, urmează a fi eliberat imediat. Acest alineat suplimentar prevede că judecătorul urmează a fi eliberat imediat nu doar după identificarea sa, dar și după întocmirea procesului-verbal de către agentul constator.

Curtea a mai menționat că prevederile anterioare nu condiționau eliberarea judecătorului reținut de întocmirea procesului-verbal. Potrivit articolului 433 din Codul contravențional, reținerea constă în limitarea de scurtă durată a libertății persoanei fizice și se aplică în cazul: a) contravențiilor flagrante pentru care prezentul Cod prevede sancțiunea arestului contravențional; b) imposibilității identificării persoanei în a cărei privință este pornit proces contravențional, dacă au fost epuizate toate măsurile de identificare; c) contravențiilor pasibile de aplicarea măsurii de siguranță a expulzării.

Curtea a reținut că, potrivit art. 435 alin. (1) din Codul contravențional, reținerea nu poate depăși 3 ore. Alineatul (2) al acestui articol stabilește că persoana suspectată de săvârșirea unei contravenții pentru care sancțiunea prevede arestul contravențional poate fi reținută până la examinarea cauzei contravenționale, dar nu mai mult decât pe 24 de ore.

Curtea a mai menționat că prevederile Codului contravențional nu instituie un termen de întocmire a procesului-verbal, or, fiecare faptă contravențională se individualizează distinct.

În aceste condiții, Curtea a constatat că reținerea judecătorului pentru întocmirea procesului-verbal ar putea genera o reținere excesivă susceptibilă să aducă atingere independenței judecătorului prin crearea unor presiuni în privința acestuia. Respectiva situație duce la anihilarea prevederii legale de *eliberare imediată a judecătorului după identificare*.

Curtea a statuat că, deși prevederea alineatului (5³) al art.19, în partea ce ține de eliberarea imediată a judecătorului după identificare, cu informarea Consiliului Superior al Magistraturii, este constituțională, dispozițiile referitoare la reținerea acestuia până la întocmirea procesului-verbal atrag neconstituționalitatea normei în ansamblu cu revigorarea normei anterioare, potrivit căreia: *"Judecătorul poate fi supus sancțiunilor administrative numai de către instanța de judecată, cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii. Judecătorul reținut în cazul în care este bănuit că a săvârșit o contravenție*

administrativă urmează a fi eliberat imediat după identificare."

Curtea Constituțională a constatat că, deși la adoptarea prevederilor contestate legiuitorul a enunțat că acestea vin în executarea Hotărârii nr.22 din 5 septembrie 2013, cuprinsul acestora contravine raționamentelor Curții.

La fel, Curtea a reiterat că adoptarea legilor este prerogativa Parlamentului, în conformitate cu prevederile articolelor 60 și 66 ale Constituției. În același timp, Curtea reține că hotărârile de jurisdicție constituțională, prin care se asigură supremația Constituției, sunt incontestabile pentru oricine și obligatorii. Curtea a subliniat că respectarea hotărârilor Curții Constituționale este o condiție necesară și esențială pentru buna funcționare a autorităților publice ale statului și pentru afirmarea statului de drept. Decizia de declarare a neconstituționalității face parte din ordinea juridică normativă.

Până în prezent, legislativul nu a operat modificări la Legea cu privire la statutul judecătorului pentru a o aduce în câmpul constituțional definit prin hotărârile menționate ale Curții Constituționale.

Prin urmare, se propune ca articolul 19 alineatele (5²) și (5³) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art.63), cu modificările ulterioare, să fie abrogate și să se completeze cu alineatele (6) și (7) expuse în următoarea redacție:

"(6) Judecătorul poate fi supus sancțiunilor contravenționale numai de către instanța de judecată. Instanțele de judecată informează în mod obligatoriu Consiliul Superior al Magistraturii despre faptul sancționării contravenționale a judecătorului.

(7) Judecătorul reținut în cazul în care este bănuit că a săvârșit o contravenție administrativă urmează a fi eliberat imediat după identificare."

Redacția propusă prin proiectul de Lege permite, pe de o parte, respectarea și executarea hotărârilor Curții Constituționale menționate *supra*, iar pe de altă parte, va diminua garanțiile procesuale excesive acordate cândva judecătorilor în procesul tragerii acestora la răspundere contravențională.

Astfel, posibilitatea tragerii judecătorilor la răspundere contravențională de către instanța de judecată, dar fără acordul Consiliului Superior al Magistraturii, nu comportă riscuri cu privire la constituționalitate, dar în același timp, lipsește judecătorii care au săvârșit delictе contravenționale de orice posibilitate să se eschiveze de răspundere pentru faptele admise în afara exercitării actului de justiție.

Or, imunitatea acordată judecătorilor nu poate comporta un caracter absolut. Particularitățile tragerii la răspundere a judecătorilor trebuie să reprezinte acea „**imunitatea funcțională**” prevăzută de majoritatea standardelor, documentelor internaționale, recomandările Consiliului Europei și opiniile Comisiei de la Veneția, care au susținut constant anume ideea imunității funcționale limitate a judecătorilor.

Promovarea și adoptarea acestui proiect de lege reprezintă și o reacție a autorităților

judecătorești la evoluțiile din societate, în special, fiind vorba de diminuarea dramatică a nivelului de încredere în justiție. Este important ca autoritatea judecătorească, judecătorii - cei care sânt în prima linie a sistemului de drept din Republica Moldova, să transmită un mesaj clar că este dispusă să renunțe la privilegiile nejustificate, că nu se ascunde după paravanul imunității, iar judecătorii, de rînd cu toți cetățenii, sînt egali în fața legii.

Tragerea la răspundere contravențională a judecătorilor, necondiționată de voința CSM, va servi un semnal serios pentru magistrați în primul rînd, dar și pentru societatea civilă, cu privire la înțelegerea faptului că imunitatea judecătorului este acordată nu judecătorului personal, dar pentru a servi independenței puterii judecătorești și realizării actului de justiție în condiții echitabile prevăzute de art. 6 din CEDO.

În același timp, informarea obligatorie a Consiliului Superior al Magistraturii despre aplicarea sancțiunilor contravenționale în privința judecătorilor ar putea genera și răspunderea disciplinară a acestora, fapt ce va contribui la realizarea **principiului responsabilizării corpului de magistrați**.

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea acestui proiect nu necesită alocarea resurselor financiare suplimentare de la bugetul de stat.

Impactul proiectului

Proiectul va avea un impact semnificativ pentru asigurarea imunității judecătorilor. În același context, drept urmare a adoptării prezentului proiect, se va reglementa expres etapa procesuală la care pot fi efectuate anumite acțiuni procesuale față de judecători.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare.

Drept urmare a adoptării prezentului proiect de lege, nu va fi necesară modificarea și completarea cadrului normativ conex.

Viceministru

Nicolae EȘANU